Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Asko Metsola
27.4.2026

Elinkeinoelämän keskusliiton lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle tuotesektorilainsäädännön uudistamiseksi

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta eduskunnan talousvaliokunnalle.

EK pitää sääntelyn tavoitetta vahvistaa unionin kykyä ylläpitää sisämarkkinoiden toimintaa vakavissa häiriötilanteissa ja ehkäistä jäsenvaltioiden ryhtymistä toisistaan poikkeaviin ja sisämarkkinoiden toimintaa tarpeettomasti rajoittaviin kansallisiin toimiin erittäin kannatettavana. Kriisitilanteessa on voitava varmistaa tavaroiden vapaa liikkuvuus ja nopea saatavuus erityisesti terveyden, turvallisuuden tai kriittisten toimintojen turvaamiseksi välttämättömien tuotteiden osalta.

EK pitää perusteltuna ratkaisua, jossa luvan myöntävä viranomainen määräytyisi markkinavalvontalain mukaisen toimivallanjaon mukaan. Kutakin tuotesektoria koskeva paras kyvykkyys löytyy varmasti sektorikohtaiselta markkinavalvontaviranomaiselta.

On tärkeää, ettei hätätilavaiheen päätyttyä poikkeusluvan voimassaolon päättyminen sellaisenaan velvoita poistamaan markkinoilta luvan nojalla jo markkinoille saatettuja tuotteita tai järjestämään palautusmenettelyä. Jo markkinoille saatettuja tuotteita ei liiteasetuksessa ja -direktiivissä säädellä markkinoilta poisvedettäviksi eikä tältä osin ole tarvetta kansallisesti tiukemmalle sääntelylle. Toisaalta mikäli tuotteiden osalta on havaittu erityisiä turvallisuusongelmia tai luvan ehtoja on rikottu, markkinavalvontaviranomainen voi kuitenkin määrätä poistamaan markkinoille saatettuja tuotteita.

Seuraamusten osalta EK kannattaa, että ehdotettava sääntely olisi yhdenmukainen olemassa olevan sääntelyn kanssa.

Komissiolla vaikuttaa olevan ajatuksia IMERA-asetuksen kanssa rinnakkaisten hätätilajärjestelyjen luomisesta vastaavin komission toimivaltuuksin, kuten komission kauppapolitiikan pääosaston epävirallisista vihjeissä taloudellisen turvallisuusstrategian täytäntöönpanon yhteydessä käy ilmi. Teollisuutta vauhdittavan asetuksen (Industrial Accelerator Act) ensimmäisiin luonnoksiin oli myös sisällytetty kriittisiin raaka-aineisiin ja tuotteisiin liittyviä pakollisia varmuusvarastointivelvoitteita, mutta näitä ei onneksi ole säilytetty lopullisessa ehdotuksessa (COM(2026)100). Strategisia varastoja ehdotettiin myös IMERA-asetuksen yhteydessä, mutta velvoite lopulta hylättiin. Suomi suhtautui strategisiin varastoihin hyvin kriittisesti ja korosti, kuinka mahdollisia tuotteiden tai palveluiden saatavuusongelmia voidaan ehkäistä tehokkaimmin markkinalähtöisesti (U 81/2022 vp). Vastaavasti myös komission ehdotus EU:n varastointistrategiaksi on vastatuulessa mm. varastoja koskevien tietojen jakamisen sekä lääkkeiden uudelleenjakomekanismin osalta.

Suomalaisella huoltovarmuustyöllä on pitkät perinteet ja suomalainen tapa toteuttaa huoltovarmuustyötä kestää myös kansainvälisen vertailun. Sen pohjana on luottamukseen ja vahvaan sitoutumiseen perustuva huoltovarmuusyhteistyö, johon yritykset ovat lähteneet mukaan ensisijaisesti muista syistä kuin siitä, että lainsäädäntö on ne siihen velvoittanut. Yrityksillä on omiin tarpeisiin liittyvää intressiä varastoida tuotteita, minkä päälle tulee Suomen monipuolinen huoltovarmuusvarastoinnin järjestelmä, joka hyödyntää sekä velvoitevarastointia että sopimusperusteista varastointia.

Suomen tulee siis seurata myös muihin säädöksiin mahdollisesti ehdotettavia varmuusvarastointivelvoitteita.